Улюблені герої українських дум

Дума — це ліро-епічний жанр українського словесно-музичного фольклору. Найчастіше в думах оспівується боротьба волелюбного українського народу проти іноземних загарбників. Хто тільки не позирав хижим оком на нашу Батьківщину: турецькі яничари, польсько-шляхетські загарбники, а найгірше — власні поміщики. Єдина сила протистояла суцільній ворожій навалі — українське козацтво. Ці лицарі демонстрували справжні чудеса хоробрості, викликаючи в сучасників подив та захоплення. А народних співців козаччина надихала на оспівування мужніх подвигів. Завдяки цьому в історичній пам'яті нащадків залишилися Іван Сірко, Самійло Кішка, Іван Богун, козак Голота та багато інших лицарів України. Про одного з таких козаків розповідається в «Думі про козака Голоту».

З перших рядків цього твору перед читачем постає безкрайній степ, через який пролягає вибитий копитами коней курний шлях. Земля ніби мертва: ні кущика, ні билинки. Це страшний ординський шлях. Саме цим шляхом татари й турки йшли на українську землю. Стоїть на варті серед поля козак Голота — захисник рідної країни. Слухаючи думу, ми уявляємо його засмагле обличчя, сміливий погляд, стрункy постать. У цьому творі козак Голота символізує трудовий народ, який кожної миті готовий стати до бою проти ворогів Вітчизни. Тому герой думи наділений найкращими рисами людського характеру: він відважний, справедливий, чесний, а ще кмітливий і дотепний. Прізвисько Голота й убогий одяг козака ще раз підкреслюють його походження з простолюду.

Козак має велику силу, добре знається на військовій справі. Він безстрашний воїн, який наганяє жаху на чужинців. У думі Голоті протиставлений багатий татарин. Це жорстокий, зажерливий, пихатий і обмежений чоловік. Татарин пожадливо прикидає, скільки може коштувати козацький кінь та зброя, скільки золота він одержить за козака на невольничому базарі. Але в поєдинку татарин виявляється боягузом: так і покотився з коня цей любитель легкої наживи. Ворог дістав своє. Більше не захоче татарин зазіхати на чуже добро й чужу землю.

У зображенні багатого татарина знайшла втілення вікова ненависть українців до татарських і турецьких загарбників. Народ проголошує ідею вірного служіння Батьківщині й славить торжество справжньої справедливості.

Не тільки легендарні, а й реальні історичні постаті ставали героями українських дум. Наприклад, Самійло Кішка, який брав участь у морських запорозьких походах проти Туреччини. Герой потрапив у полон, де провів чверть століття. У слушний час Самійло Кішка організував повстання невільників і повернувся в Україну. Славного Самійла Кішку було обрано гетьманом.

Козаки свято виконували свої обов'язки, не відступали ні за яких обставин. Вони не боялися ні шаблі, ні кулі, ні морських хвиль, ні страти, ні голоду, ні нестерпних катувань. Саме тому український народ у своїх думах, піснях зберіг добру згадку про славних лицарів-запорожців.